პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ახალგაზრდა სტალინელი

ი. ბ. სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის, რექტორატის, კომკავშირის კომიტეტისა და პროფკომის ორგანო

Ахалгазрда Сталинели — орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тбилисского государственного университета имени И. В. СТАЛИНА

№ 10 (285) | გამოცემის მეცხრე წელი | პარასკევი, 25 მარტი, 1960 წ. | ფასი 15 კაპ.

ოლიმპიადის წინ

საუნივერსიტეტო ოლიმპიადებისა და ფესტივალების ჩატარებაში უნივერსიტეტის თვითშემოქმედებით კოლექტივს კარგი ტრადიციები აქვს. გასულ წელს ჩატარებული ფესტივალის დროს ეს კიდევ ერთხელ დამტკიცდა.

მაგრამ სწორედ ასეთი ღონისძიებების ჩატარებისას ვლინდება ის ნაკლოვანებანი, რომლებიც გაგვაჩნია სტუდენტთა შორის თვითშემოქმედებითი მუშაობის გაშლის საქმეში. გასულ წელს სუსტად გამოიყურებოდა დასავლეთ ევროპის ენებისა და ლიტერატურის, ბიოლოგიის, ქიმიის ფაკულტეტები, ხოლო მექანიკა-მათემატიკის ფაკულტეტმა ფესტივალზე მონაწილეობის მიღებაც კი ვერ შეძლო.

განსაკუთრებით უნდა გაესვას ხაზი იმ გარემოებას, რომ ბიოლოგიის, ქიმიის, მექანიკა-მათემატიკის ფაკულტეტები წლიდან წლამდე სუსტად გამოდიან, უგულვებელყოფენ ან ვერ აფასებენ მხატვრული აღზრდის იმ დიდ მნიშვნელობას, რომელიც სტუდენტთა შორის უნდა იყოს გაშლილი.

სასიამოვნოა აღინიშნოს, რომ გაუმჯობესა მუშაობა საუნივერსიტეტო მხატვრული თვითმოქმედების კოლექტივმა (მომღერალთა გუნდის გამოკლებით), მაგრამ ამავე დროს დასაფიქრებელია ის გარემოება, რომელიც ფაკულტეტებზე გვაქვს. რატომღაც ნაკლები ყურადღება ექცევა მომღერალთა გუნდების, მოცეკვავეთა ანსამბლების ჩამოყალიბებას, ინდივიდუალურ ნომრებს, ახალი ძალების გამოვლინებას.

ოლიმპიადისათვის ფაკულტეტები მხოლოდ ახლახან შეუდგნენ მუშაობას. ნაუცბადევ ნამუშევარს კი, საეჭვოა, კარგი შედეგი მოჰყვეს, ამიტომ ახლა საჭიროა მთელი ენერგიის დაძაბვა, დარჩენილი დროს მაქსიმალურად გამოყენება, მეტი მონდომება, სისტემატურობა და კონტროლი.

ფიზიკის, მექანიკა-მათემატიკის, ეკონომიურ ფაკულტეტებზე თვითშემოქმედებითი წრეების მუშაობა უკვე კალაპოტში ჩადგა, სხვა ფაკულტეტებზე კი ამ მხრივ ჯერ კიდევ ყველაფერი ვერ არის რიგზე.

მაგრამ ყველაფერი საზოგადოებრივი ორგანიზაციების სუსტ მუშაობას როდი მიეწერება. წრეობრივ მუშაობას დიდ ასეამს სამეცადინო ადგილისა და დროის უქონლობაც. კლუბი ვერ ძლის მსურველებს, ხოლო უნივერსიტეტში სხვა ადგილი არ არის მეცადინეობისათვის. ოთხის ნახევრიდან ხუთ საათამდე საეჭვოა ჩაეტიოს რომელიმე კოლექტივის სამეცადინო დრო, ვინაიდან სტუდენტების ერთ ნაწილს დილით აქვს ლექციები, მეორეს — საღამოთი. უკვე დიდი ხანია მომწიფებულია საკითხი წყებათა შორის შუალედის გადიდებისა, რაც სავრთოდ დადებითად იმოქმედებდა საზოგადოებრივ მუშაობაზე.

17 აპრილს გაიხსნება საუნივერსიტეტო ოლიმპიადა, დრო ბევრი არ დარჩა. მაქსიმალურად გამოვიყენოთ იგი.

სტუმარი პოლონეთიდან

მეორე თვეა, რაც ჩვენთან სტუმრად იმყოფება ლუბლინის (პოლონეთის სახალხო რესპუბლიკა) უნივერსიტეტის კლიმატოლოგიის კათედრის ადიუნქტი, დოქტორი ედუარდ ადამის ძე მიხნა. იგი მოვლინებულია, რათა ჩვენს უნივერსიტეტში გაეცნოს, თუ როგორაა დაყენებული კლიმატოლოგიის დარგში სპეციალისტთა მომზადების და სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის საქმე. იგი გულდასმით სწავლობს საქართველოს წამყვან მეცნიერთა კლიმატოლოგიურ შრომებს, ეცნობა ჩვენი უნივერსიტეტის ჰიდროლოგიის კათედრის წევრთა პედაგოგიურ და სამეცნიერო მუშაობას.

კათედრის წევრებსა და დოქტორ ე. მიხნას შორის ხშირად წარმოებს აზრთა გაზიარება კლიმატოლოგიის სხვადასხვა საკითხებზე.

დოც. **ა. კოტარია**

სურათზე: ქიმიის ფაკულტეტის ანალიზური ქიმიის სპეციალობის V კურსის სტუდენტი აზა თურქია ლაბორატორიაში მუშაობს თავისი სადიპლომო შრომის — „რიონის წყლის შემადგენლობა შესართავში" — მასალებზე.

ფოტო **ბ. ბაბუნიასი**

საბჭოთა კავშირ-იაპონიის ხალხთა მეგობრობას მიეძღვნა

14 მარტს ჩვენს უნივერსიტეტში ჩატარდა დოც. ი. ტაბაღუას საჯარო ლექცია თემაზე — „თანამედროვე იაპონია", რომელიც მიეძღვნა საბჭოთა კავშირ-იაპონიის ხალხთა მეგობრობას.

ლექციას დაესწრნენ უნივერსიტეტის პროფესორ-მასწავლებლები, სტუდენტები და მუშა-მოსამსახურეები.

ლექცია შესავალი სიტყვით გახსნა აკად. ვ. კუპრაძემ.

მომხსენებელმა, დოც. ი. ტაბაღუამ ილაპარაკა იაპონიის ისტორიულ განვითარებაზე, მის წარსულზე; მოკლედ, მაგრამ გასაგებად დაახასიათა თანამედროვე იაპონიის ეკონომიური და პოლიტიკური მდგომარეობა და განსაკუთრებით აღნიშნა იაპონელი მშრომელი მასების ცხოვრების დაბალი დონე.

— იაპონელმა ხალხმა, მსოფლიოს ყველა სხვა ხალხებთან შედარებით, — თქვა მან, — ყველაზე ადრე განიცადა ატომური ბომბის — კაცობრიობის განადგურების ამ ყველაზე საშიში იარაღის აფეთქების შედეგი და ყოველივე ამის შემდეგ, გასაგებია, რომ იაპონელი ხალხი არ დაუშვებს ახალი ომის გაჩაღებას.

ლექცია მოსმენილ იქნა დიდი ინტერესით.

სურათზე: დოც. ილია ტაბაღუა უნივერსიტეტის კოლექტივის წინაშე კითხულობს ლექციას თემაზე — „თანამედროვე იაპონია".

ფოტო **ბ. ბაბუნიასი**

შეხვედრა რექტორთან

ამასწინათ უნივერსიტეტის რექტორი აკად. ე. ხარაძე შეხვდა იურიდიული ფაკულტეტის I, II, III კურსების სტუდენტებს და ესაუბრა მათ სასწავლო წლის პირველი სემესტრის შედეგებზე და მომავლის ამოცანებზე.

რექტორის კარგი დახასიათება დაიმსახურეს პირველკურსელმა სტუდენტებმა, რომელთა აკადემიური მოსწრება 100%-ს შეადგენს; ასევე კარგი მაჩვენებლებით დაამთავრეს პირველი სემესტრი მეორე კურსის სტუდენტებმაც.

ფაკულტეტზე ბევრია სწავლის ფრიადოსანი და საზოგადოებრივი დავალების პირნათლად შემსრულებელი სტუდენტი. მათ შორის აღსანიშნავია ი. ჯავახიშვილის სახელობის სტიპენდიანტი ი. მახარაძე, ი. ჭავჭავაძის სახელობის სტიპენდიანტი ლ. ხარაზიშვილი, ნ. ამბოკაძე, მ. ქურდაძე, ნ. მორჩილაძე, ბ. ფხალაძე და სხვ.

ამ წარმატებებთან ერთად რექტორმა თავის საუბარში აღნიშნა ის ნაკლოვანებანიც, რომლებიც ჯერ კიდევ თავს იჩენს ჩვენს ფაკულტეტზე. კერძოდ, მესამეკურსელთა შედარებით დაბალი აკადემიური მაჩვენებლები, ლექცია-სემინარების არასაპატიო მიზეზით გაცდენის ფაქტები და სხვ., მოუწოდა სტუდენტებს ამ ნაკლოვანებათა აღმოფხვრისათვის.

საუბრის ბოლოს რექტორმა ბევრი სასარგებლო რჩევა-დარიგება მისცა სტუდენტებს და მოუწოდა მათ ბეჯითი სწავლისა და სანიმუშო დისციპლინისაკენ.

გ. ბოჩხაძე,
გაზ. „ახალგაზრდა სტალინელის" საკუთარი კორესპონდენტი.

სამეცნიერო წრეში

ამასწინათ შედგა შუა საუკუნეების ისტორიის სტუდენტთა სამეცნიერო წრის მეცადინეობა, სადაც მოსმენილ იქნა III კურსელი სტუდენტის, დ. გვენცაძის მოხსენება თემაზე — „დიდი გეოგრაფიული აღმოჩენების მიზეზები და მისი მსოფლიო-ისტორიული მნიშვნელობა". მოხსენება დიდი ინტერესით იქნა მოსმენილი და მან მაღალი შეფასება დაიმსახურა.

დ. ბერიძე,
ისტორიის ფაკულტეტის III კურსის სტუდენტი.

აღმოვფხვრათ ლექცია-სემინარების გაცდენები

უნივერსიტეტის პარტიულმა კომიტეტმა 15 მარტს განიხილა საკითხი ლექცია-სემინარებსა და პრაქტიკულ მეცადინეობებზე სტუდენტთა დასწრების მდგომარეობის შესახებ.

უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობისა და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების მიერ ჩატარებული მუშაობის შედეგად თანდათან მტკიცდება შეგნებული დისციპლინა სტუდენტებში.

მიუხედავად ამისა, ლექცია-სემინარებზე სტუდენტთა დასწრების საკითხის საუნივერსიტეტო მაშტაბით შესწავლამ გამოააშკარავა ამ მხრივ არსებული სერიოზული ნაკლოვანებანი. აღვნიშნავთ ზოგ მათგანს:

გეოგრაფია-გეოლოგიის ფაკულტეტის სტუდენტთა გაცდენები 29 თებერვლიდან 5 მარტამდე 545 საათს შეადგენდა, აქედან 135 საათი არასაპატიოდაა გაცდენილი. ფილოლოგიის ფაკულტეტის I და II კურსების 389 სტუდენტიდან 1—3 მარტს ლექცია-პრაქტიკული მეცადინეობა გააცდინა 118-მა სტუდენტმა.

2 მარტს ქიმიის ფაკულტეტის IV კურსზე პოლიტეკონომიის ლექცია გააცდინა 17 სტუდენტმა ე. ი. მთელი კურსის მესამედმა.

1 მარტს ფიზიკის ფაკულტეტის III კურსის 277-ე ჯგუფის 22 სტუდენტიდან 8 სტუდენტმა გააცდინა მეცადინეობა მათემატიკური ფიზიკის მეთოდებში. 2 მარტს I კურსის 289-ე ჯგუფის 30 სტუდენტიდან ფიზიკის პრაქტიკუმი გააცდინა 10 სტუდენტმა, ამდენივე კაცმა გააცდინა მათემატიკური ანალიზის პრაქტიკუმი იმავე კურსის 286-ე ჯგუფიდან.

სისტემატურად აცდენდნენ ლექცია-სემინარებს (2-5 მარტი) ისტორიის ფაკულტეტის სტუდენტები — თ. ცქიტიშვილი, ვ. ხვისტანი (II კურსი), კ. ციციშვილი, ც. ცინცაძე, უ. გეგეჭკორი, სიხარულიძე (III კურსი) და სხვ. 8 თებერვლიდან 5 მარტამდე ბევრი გაცდენა აქვთ მექანიკა-მათემატიკის ფაკულტეტის სტუდენტებს: ალანიას — 42 საათი, გელაშვილს — 24 საათი, ოქრუაშვილს — 18 საათი, ქორქოლაძეს 16 საათი, ჩაჩანაშვილს 12 საათი და ა. შ.

ჯერ კიდევ არის შემთხვევები სტუდენტების გამოუცხადებლობის გამო მეცადინეობის ჩაშლისა: მაგ., ჩაიშალა მეცადინეობა 26 თებერვალს ინგლისურ ენაში — ბიოლოგიის ფაკულტეტის IV კურსზე, 8 მარტს გერმანულ ენაში — ისტორიის ფაკულტეტის IV კურსზე, ფრანგულ ენაში — ფილოლოგიის ფაკულტეტის I კურსზე და ა. შ.

ზოგიერთი ჯგუფხელი არაკეთილსინდისიერად ეპყრობა თავისი მოვალეობის შესრულებას, ხელს აფარებს მეცადინეობის გამცდენ სტუდენტს, დროულად არ მოაქვს აუდიტორიაში ჯგუფის ჟურნალი და სხვ. მაგ. დასავლეთ ევროპის ენებისა და ლიტერატურის ფაკულტეტის I კურსის მე-3 ა და ბ ჯგუფების ჯგუფხელებმა თ. ეძგვერაძემ და ნ. დადიანმა 2 მარტს ჩატარებული შემოწმების დროს სცადეს გამცდენ სტუდენტთა დაფარვა. ამავე ფაკულტეტის II კურსის I ჯგუფის ჯგუფხელს ლ. ღვალაძეს და III კურსის Iა ჯგუფის ჯგუფხელს ჯ. რობაქიძეს ჯგუფში მოტანილი არ ჰქონდათ ჟურნალები. ასეთი შემთხვევები სხვა ფაკულტეტებზეც არის.

შეინიშნება, რომ უნივერსიტეტის პროფესორ-მასწავლებელთა ნაწილი ჯერ კიდევ თავს არიდებს სტუდენტთა დასწრების აღრიცხვის შემოწმებას.

დაუშვებელია ლექცია-სემინარების მიმდინარეობის დროს სტუდენტთა გამოძახება ჯგუფებიდან, როგორც ამას ადგილი ჰქონდა 3 მარტს ფიზიკის ფაკულტეტის III კურსზე, აგრეთვე აღმოსავლეთმცოდნეობის ფაკულტეტზე.

აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ უნივერსიტეტის მთელ რიგ ფაკულტეტებზე ლექცია-სემინარები ტარდება 3-დან 5 საათამდე, რაც ხელს უშლის საზოგადოებრივი მუშაობის წარმოებას (კრებების ჩატარება, წრეობრივი მუშაობა და ა. შ.).

ჯერჯერობით უმოქმედობას იჩენენ ფაკულტეტებზე შექმნილი ამხანაგური სასამართლოები დისციპლინის დამრღვევ სტუდენტთა საქმეების გარჩევაში.

პარტიულმა კომიტეტმა უნივერსიტეტში ლექცია-პრაქტიკუმებსა და სემინარებზე სტუდენტთა დასწრების მდგომარეობის შემდგომი გაუმჯობესების მიზნით დასახა პრაქტიკული ღონისძიებები.

ლენინური ეროვნული პოლიტიკის გამარჯვება

ეროვნული საკითხი საზოგადოებრივი ცხოვრების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი და რთული საკითხია.

მეცნიერული კომუნიზმის ფუძემდებლებმა — კ. მარქსმა და ფ. ენგელსმა მოგვცეს ძირითადი, ამოსავალი იდეები ეროვნული საკითხის გადაწყვეტაში.

ეყრდნობოდა რა მარქსისა და ენგელსის ძირითად დებულებებს, ვ. ი. ლენინმა შემოქმედებითად განავითარა ნაციონალური საკითხი ახალ ისტორიულ პირობებში, იმპერიალიზმისა და პროლეტარული რევოლუციების ეპოქაში და მარქსისტული აზროვნების ისტორიაში პირველმა გამოიმუშავა კომუნისტური პარტიის პროგრამა ამ საკითხში.

კომუნისტური პარტიის ლენინური ეროვნული პოლიტიკის ზეიმის მკაფიო მაგალითს წარმოადგენს ჩვენი რესპუბლიკის მიღწევები საბჭოთა ხელისუფლების წლებში.

ამ პერიოდში საქართველოს მშრომელებმა კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით, ჩვენი მრავალეროვანი სამშობლოს ყველა ხალხის ძმური დახმარებით უდიდეს წარმატებებს მიაღწიეს. თუ საქართველო ოქტომბრის რევოლუციამდე ჩამორჩენილი ტექნიკით აღჭურვილ აგრარულ ქვეყანას წარმოადგენდა, ახლა იგი მოწინავე ინდუსტრიული რესპუბლიკაა, განვითარებული და მრავალდარგობრივი სოფლის მეურნეობით.

საბჭოთა კავშირის სახალხო მეურნეობის განვითარების პირველი ხუთწლიანი გეგმა, რომელიც შედგენილი იყო ლენინური ეროვნული პოლიტიკის პრინციპების შესაბამისად, ითვალისწინებდა ყველა ეროვნული რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობის განვითარების მაღალ ტემპებს. პირველ ხუთწლედში საქართველოს სახალხო მეურნეობაში დაბანდებული იყო 786,8 მილიონი მანეთი ე. ი. 7-ჯერ მეტი, ვიდრე წინა ხუთი წლის განმავლობაში. პირველ ხუთწლედში ჩვენი რესპუბლიკის მსხვილი მშენებლობის პროდუქცია 5,6-ჯერ გაიზარდა და 1913 წლის დონეს თითქმის 10-ჯერ გადააჭარბა.

საბჭოთა ხელისუფლების წლებში აშენდა ისეთი მსხვილი საწარმოები, როგორიცაა ი. ბ. სტალინის სახელობის ამიერკავკასიის მეტალურგიული ქარხანა, კიროვის სახელობის თბილისის ჩარხმშენებელი ქარხანა, ქუთაისის ს. ორჯონიკიძის სახელობის საავტომობილო ქარხანა, თბილისის ელმავალშემკეთებელი ქარხანა, ბათუმის ნავთობგადამამუშავებელი ქარხანა, ზესტაფონის ფეროშენადნობთა ქარხანა და მრავალი სხვა.

საქართველოს მრეწველობის მიერ გამოშვებული საერთო პროდუქციის ოდენობა ამ პერიოდში, 1913 წელთან შედარებით, 35-ჯერ—ხოლო მძიმე მრეწველობისა 87-ჯერ გაიზარდა, ამავე პერიოდში ელექტროენერგიის გამომუშავება გაიზარდა 122-ჯერ, მანქანათმშენებლობის პროდუქციისა—200-ჯერ, ქვანახშირისა — 40-ჯერ.

ამჟამად ჩვენი რესპუბლიკა ერთ სულ მოსახლეზე თუჯის გამოდნობის მხრივ ბევრად უსწრებს იაპონიასა და იტალიას, ხოლო ფოლადს გაცილებით მეტს ადნობს, ვიდრე შვეიცარია, ნორვეგია და თურქეთი ერთად აღებული.

უდიდესი განვითარება განიცადა საბჭოთა ხელისუფლების წლებში საქართველოს მრავალდარგოვანმა სოფლის მეურნეობამ.

საქართველოში ცარიზმისა და მენშევიკების ბატონობის პირობებში გაპარტახებამდე მიყვანილი სოფლის მეურნეობის აღდგენა წვრილი გლეხური მეურნეობის პირობებში შეუძლებელი იყო. აუცილებელი იყო დაქუცმაცებული გლეხური მეურნეობის მსხვილ, საკოლმეურნეო რელსებზე გადაყვანა.

კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით საქართველოში, ისე როგორც მთელ საბჭოთა კავშირში, ისტორიულად მოკლე დროში განხორციელდა მთლიანი კოლექტივიზაცია, რის შედეგადაც რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობამ საბჭოთა ხელისუფლების წლებში ძირეულად შეიცვალა სახე და მოწინავე ტექნიკით აღჭურვილ მსხვილ მეურნეობად იქცა.

ამჟამად საქართველოში არის 2307 კოლმეურნეობა და 119 საბჭოთა მეურნეობა.

ჩვენი რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობაში განსაკუთრებული ადგილი უკავია ჩაის კულტურას, თამბაქოს, ციტრუსებს, მევენახეობას, ტექნიკურ კულტურებსა და ა. შ. ამ მიმართულებით მეტად დიდი ამოცანებია დასახული 7-წლიანი გეგმით.

საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ. შეიქმნა პირობები ფორმით ნაციონალური და შინაარსით სოციალისტური კულტურის ყოველმხრივი განვითარებისათვის. ვ. ი. ლენინი აღნიშნავდა, რომ „ხალხის მასები არსად ისე არ არიან დაინტერესებული ნამდვილი კულტურით, როგორც ჩვენში; არსად ამ კულტურის საკითხები არ ისმება ისე ღრმად, ისე თანმიმდევრულად, როგორც ჩვენში".

საბჭოთა ხელისუფლების არსებობის ორმოცი წლის მანძილზე საქართველოში უდიდესი წარმატებებია მოპოვებული სახალხო განათლების დარგში. ამჟამად საქართველოში არის 4240 სკოლა, მათ შორის — 2022 დაწყებითი, 1145 რვაწლიანი და 1035 საშუალო სკოლა, რომლებშიაც 700 ათასი მოსწავლე სწავლობს.

საბჭოთა ხელისუფლების არსებობის მანძილზე რესპუბლიკაში შეიქმნა ბევრი უმაღლესი სასწავლებელი, რომელთაც 100 ათასზე მეტი უმაღლესი კვალიფიკაციის სპეციალისტი მოამზადეს. ამჟამად საქართველოში ყოველ ათას კაცზე 38 უმაღლესდამთავრებული მოდის, ე. ი. 3,5-ჯერ მეტი — ვიდრე საფრანგეთში, 4-ჯერ მეტი — ვიდრე ინგლისში, 10-ჯერ მეტი — ვიდრე თურქეთში.

რევოლუციისშემდგომ პერიოდში შესაძლებელი გახდა ქართული მეცნიერების ნამდვილი გაფურჩქვნა-განვითარება. ამ მხრივ უდიდესი მოვლენა იყო 1941 წელს სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის საქართველოს ფილიალის ბაზაზე საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის შექმნა. ასევე, რესპუბლიკის მეცნიერების შემდგომი განვითარების საქმეში მნიშვნელოვანი მოვლენა იყო 1958 წელს საქართველოს სსრ სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის შექმნა.

საქართველოს სსრ-ის 145 სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში და 18 უმაღლეს სასწავლებელში 7 ათასამდე მეცნიერ-მუშაკი მოღვაწეობს, მათ შორის 400 მეცნიერებათა დოქტორი, ხოლო 3000-მდე მეცნიერებათა კანდიდატია.

მიმდინარე შვიდწლედში საქართველოში ფართოდ განვითარდება მეცნიერების ისეთი დარგები, როგორიც არის ელექტროავტომატიკა და ტელემექანიკა. დიდი ღონისძიებანია დასახული თეორიული და გამოყენებითი ქიმიის დარგში. დამთავრდა ექსპერიმენტული ატომური რეაქტორის მშენებლობა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ფიზიკის ინსტიტუტისათვის, სადაც შემოქმედებით მუშაობას გააჩაღებენ არა მარტო საქართველოს, არამედ სომხეთისა და აზერბაიჯანის მეცნიერები.

მშრომელთა კულტურული მომსახურებისათვის უდიდეს მუშაობას ეწევიან რესპუბლიკის კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებანი. დღეისათვის საქართველოში სულ არის 2907 მასობრივი ბიბლიოთეკა, რომელთა წიგნადი ფონდი 10 მილიონ 703 ათას ტომს შეადგენს.

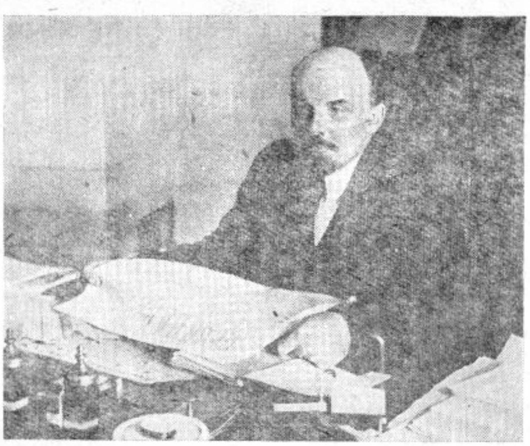

ვ. ი. ლენინი 1918 წელს

რესპუბლიკაში 1892 საკლუბო დაწესებულება მუშაობს. აქ შექმნილია 10 ათასზე მეტი სხვადასხვა მხატვრული თვითმოქმედების წრე. თუ რევოლუციამდე ჩვენში 3 მუზეუმი იყო, ახლა მათი რიცხვი 53-ს აღწევს. მათ შორის უნდა აღინიშნოს რევოლუციის მუზეუმი, ს. ჯანაშიას სახელობის საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმი, თეატრალური მუზეუმი და სხვ.

წიგნის გამოცემის საქმემ საქართველოში გიგანტურ განვითარებას მხოლოდ რევოლუციის შემდგომ პერიოდში მიაღწია. თუ 1913 წელს საქართველოში 694 სახელწოდების წიგნი გამოვიდა 965 ათასი საერთო ტირაჟით, 1957 წელს გამოიცა 1932 სახელწოდების წიგნი 11 მილიონ 171 ათასი ტირაჟით.

საქართველოში 100 ათას სულ მოსახლეზე 50-ზე მეტი სახელწოდების წიგნი მოდის, მაშინ როდესაც, ერთ-ერთი ფრანგული ჟურნალის ცნობით, ამერიკის შეერთებულ შტატებში ყოველ ასი ათას მცხოვრებზე — 8, საფრანგეთში — 31, ინგლისში კი 38 სახელწოდების წიგნი გამოდის.

საბჭოთა ხელისუფლება უდიდეს ყურადღებას აქცევს ჯანმრთელობის დაცვის საქმეს და მრავალ მილიონ მანეთს ხარჯავს მისი გაუმჯობესებისათვის. ჩვენში მედიცინა მშრომელთა სამსახურშია ჩაყენებული. საბჭოთა ქვეყანაში ყველა პირობაა შექმნილი მშრომელთა ჯანმრთელობის დაცვისათვის. ამ დიდსა და კეთილშობილურ საქმეს ჩვენს რესპუბლიკაში 60 ათასი კაცი ემსახურება, მათ შორის 12 803 ექიმი და 29 097 საშუალო განათლების სამედიცინო პერსონალი. ამჟამად ჩვენი რესპუბლიკის მოსახლეობას მომსახურებას უწევს 641 საექიმო-საავადმყოფო დაწესებულება 26 261 საწოლით. საქართველოში ყოველ ათი ათას მცხოვრებზე 32 ექიმი მოდის, ანუ ყოველ 340 კაცზე ერთი ექიმი, მაშინ როდესაც ამერიკის შეერთებულ შტატებში 763-ზე, ინგლისში 1100-ზე, საფრანგეთში 1129-ზე, ბელგიაში 982 კაცზე ერთი ექიმი მოდის. ამ მხრივ საქართველო მსოფლიოში პირველ ადგილზეა.

ქართველი ხალხის უდიდესი მიღწევები სახალხო მეურნეობისა და კულტურის დარგში კომუნისტური პარტიის ლენინური პოლიტიკის თანმიმდევრული განხორციელების შედეგია.

საქართველოს მშრომელები, შეიარაღებულნი მარქსიზმ-ლენინიზმის ყოვლისშემძლე მოძღვრებით, კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით, მოძმე რესპუბლიკების ხალხებთან ერთად, წარმატებით წყვეტენ კომუნისტური მშენებლობის უმნიშვნელოვანეს ამოცანებს.

ა. ბახტაძე,
ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი.

მოგონებათა კრებული ვ. ი. ლენინზე

პოლიტიკური ლიტერატურის სახელმწიფო გამომცემლობამ გამოსცა წიგნი „ვ. ი. ლენინი დიდი მშენებლობის სათავეში", რომელიც წარმოადგენს მოგონებების კრებულს ვ. ი. ლენინის მოღვაწეობის შესახებ მეურნეობის ფრონტზე.

კრებულში გამოქვეყნებულია მუშებისა და გლეხების, საბჭოთა სახელმწიფო და სამეურნეო აპარატის იმ გამოჩენილ მოღვაწეთა მოგონებები, რომლებიც მუშაობდნენ ლენინთან, ან ხვდებოდნენ მას.

ეს მოგონებები დახმარებას გაუწევენ საბჭოთა მკითხველებს ლენინის, როგორც ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმისა და კომუნიზმის მშენებლობის გეგმის შემოქმედის, ჩამორჩენილი რუსეთის მძლავრ სოციალისტურ სახელმწიფოდ გადაქცევის სულისჩამდგმელისა და ორგანიზატორის უკვდავი სახის გაცოცხლებაში.

უსტაჟო სტუდენტთა შრომითი საქმიანობის შესახებ

ახალმა კანონმა სკოლის ცხოვრებასთან კავშირის განმტკიცების შესახებ მნიშვნელოვანი ცვლილებები შეიტანა ჩვენი უნივერსიტეტის ცხოვრებაში. საჭირო გახდა ძირფესვიანად შეცვლილიყო სასწავლო გეგმები, სტუდენტთა სწავლების მეთოდები: ახალი გეგმების თანახმად მთელი რიგი ფაკულტეტების პირველკურსელი უსტაჟო სტუდენტები ვალდებულნი გახდნენ სწავლა განეგრძოთ წარმოებისაგან მოუწყვეტლივ საღამოს ან დაუსწრებელი სწავლების განყოფილების გრაფიკით.

ჩვენი უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობა იმთავითვე გულისყურით მოეკიდა ამ ახალი კანონის ცხოვრებაში გატარების საქმეს. გატარებული იქნა მთელი რიგი ღონისძიებანი, ერთი მხრით, უსტაჟო სტუდენტთა წარმოებაში მოწყობისა, ხოლო, მეორე მხრით, უნივერსიტეტის სტუდენტთათვის საკუთარი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზების მოწყობისათვის.

ფიზიკის ფაკულტეტის I და II კურსების სტუდენტები (სულ 450) 1 სექტემბრიდან გადაყვანილ იქნენ ახალ გეგმებზე. ნაწილი სტუდენტებისა ჩაებნენ ფაკულტეტის საკუთარ სახელოსნოებში, ნაწილი კი პუშკინის სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტისა და საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ფიზიკის ინსტიტუტის სახელოსნოებში. სასწავლო წლის მეორე სემესტრიდან კი ფიზიკის ფაკულტეტის ყველა სტუდენტი შრომით საქმიანობას ამ ფაკულტეტთან შექმნილ სახელოსნოებში ეწევა. აქ ისინი სათანადო სპეციალისტთა ხელმძღვანელობით ეუფლებიან სადურგლო, სახარატო, საზეინკლო და სამონტაჟო საქმეს და არა მარტო ეუფლებიან, არამედ უკვე დამოუკიდებლადაც მუშაობენ.

სტუდენტთა დიდი ნაწილი მონდომებით მოეკიდა შრომასა და სწავლას. ასეთმა სტუდენტებმა სასურველ შედეგებსაც მიაღწიეს. ამ მხრივ აღსანიშნავია პირველკურსელები: ნ. დოლიძე, ე. სულაძე, თ. ჯავახაძე, მ. გაბელაია, ვ. გერასიმოვი, და სხვა. მაგრამ, სამწუხაროდ, ამ ფაკულტეტზე მოწინავე სტუდენტთა გვერდით არიან ისეთი სტუდენტებიც, რომლებიც უპასუხისმგებლოდ ეკიდებიან სახელოსნოში მუშაობას, უმიზეზოდ აცდენენ მეცადინეობებს. ასეთები არიან თ. ლომიძე, თ. ბარამიძე, ქ. ცხაკაია, ი. საგინაშვილი, ა. მიქაბერიძე და სხვები.

ფიზიკის ფაკულტეტის დეკანატი, პარტიული და კომკავშირული ბიუროები პასუხისმგებლობით მოეკიდნენ უსტაჟო სტუდენტთა საწარმოო შრომისა და სწავლების საქმეს. ხშირად ჰქონდათ მათ ეს საკითხი მსჯელობის საგნად, პრაქტიკული ღონისძიებებიც დაისახა და გარკვეული შედეგებიცაა მოპოვებული. სწორედ ამის შედეგია ისიც, რომ ახლა ფაკულტეტის ყველა სტუდენტი, აქვე, უნივერსიტეტში ეუფლება საწარმოო შრომას.

ეკონომიური, ისტორიისა და ფილოლოგიის ფაკულტეტების 136 უსტაჟო სტუდენტი სამუშაოდ მოეწყო ქ. თბილისის სხვადასხვა სამშენებლო ობიექტებზე. აღნიშნული ფაკულტეტების სტუდენტთა ნაწილი შედარებით კარგად და კეთილსინდისიერად ასრულებს დაკისრებულ მოვალეობას. წერეთლის ქუჩაზე, № 75 სახლის მშენებლობაზე მომუშავე ფილოლოგ სტუდენტთა მიმართ კმაყოფილებას გამოთქვამს ათისთავი ამხ. ცენტოშვილი, მაგრამ, სამწუხაროდ, სხვა ობიექტებზე უმთავრესად საყვედურების გამოთქმა უხდებათ მშენებლობათა ხელმძღვანელებს. არის შემთხვევები, როცა ზოგიერთი სტუდენტი მთელი კვირის მანძილზე არ ცხადდება სამუშაოზე. კიდევ მეტიც: ზოგჯერ მთელი ჯგუფი აცდენს სამუშაო დღეს. ლისის ქუჩაზე, № 59 სახლის მშენებლობაზე ფილოლოგიის ფაკულტეტის სტუდენტები — სალიაშვილი, გოგიჩაიშვილი, ზანდუკელი, ეკონომიური ფაკულტეტის სტუდენტები — შარაშენიძე, გოგინაშვილი და მახარაძე მთელი კვირების მანძილზე არ გამოცხადებულან სამუშაოზე. კანდელაკის ქუჩაზე ერთ-ერთ მშენებლობაზე მომუშავე 20 სტუდენტიდან 10 მარტს სამუშაოდ არც ერთი სტუდენტი არ გამოცხადდა, ხოლო 12 მარტს მხოლოდ 7 სტუდენტი მოვიდა, ასეთი შემთხვევები ხშირია. ცხადია, ეს ფაქტები ამ სტუდენტთა უდისციპლინობასა და უპასუხისმგებლობაზე მეტყველებენ.

საჭიროა აღნიშნული ფაკულტეტების დეკანატებმა, პარტიულმა და კომკავშირულმა ბიუროებმა დროულად მიიღონ სათანადო ღონისძიებანი მდგომარეობის გამოსასწორებლად, მსჯელობის საგნად გახადონ უსაქმური, ზარმაცი სტუდენტების საკითხი, მიიღონ მათ მიმართ მკაცრი პარტიული და ადმინისტრატიული ზომები, ხშირად უნდა ხვდებოდნენ მათ, უშუალოდ მშენებლობებზე, ეცნობოდნენ მათს საქმიანობას, შრომის პირობებს და ეხმარებოდნენ ყოველმხრივ, რათა მათ შეძლონ საწარმოო შრომითი ჩვევების გამომუშავებასთან ერთად წარმატებით დაეუფლონ მეცნიერებას.

დ. ჯიქია

დიდი დაინტერესება გამოამჟღავნეს

ი. ბ. სტალინის სახელობის თბილისის 1 საშუალო სკოლის კარი ფართოდ გაიღო ჩვენი უნივერსიტეტის იმ სტუდენტებისათვის, რომლებიც აქ პედაგოგიურ პრაქტიკას გადიან.

ფილოლოგიის ფაკულტეტის ქართული ენისა და ლიტერატურის სპეციალობის მეოთხე კურსის სტუდენტებს მიმდინარე წლის 18 იანვრიდან აღნიშნულ სკოლაში დაეწყოთ პედაგოგიური პრაქტიკა. სტუდენტებს აქ მეთოდისტის გარდა ხელმძღვანელობას უწევდნენ ქართულ ლიტერატურაში — სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგე, მასწავლებელი ს. კაშია, ხოლო ქართულ ენაში — გამოცდილი მასწავლებლები — მ. ბერიძე, ე. დათუნაშვილი, ლ. სიჭინავა, შ. გიგაშვილი.

პრაქტიკანტებს თებერვლის ბოლოს ჩაუტარდათ მეცადინეობა სკოლათმცოდნეობის საკითხებზე. სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგემ, ს. კაშიამ, ამასთან, მათ გააცნო სკოლის საუკუნენახევროვანი ისტორია, სკოლის გეგმიანობის საკითხები, პედაგოგიური საბჭოს მუშაობა, სასკოლო მეთოდური მუშაობის ფორმები, კლასის ხელმძღვანელთა მუშაობა, კლასგარეშე მუშაობის, მშობელთა კომიტეტის მუშაობის საკითხები. ასევე სტუდენტები პრაქტიკულად გაეცნენ პიონერხელმძღვანელის მუშაობის შინაარსს და სხვა. ყოველდღიურმა, გულმოდგინე მონდომებამ, სასკოლო პრაქტიკული საქმიანობისადმი დაინტერესებამ კარგი შედეგი გამოიღო. პრაქტიკანტ სტუდენტებს: ქ. მჭედლიშვილს, ე. კალანდაძეს, დ. ზუმბაძეს, ჯ. იაშვილს, გ. ახალაძეს, ნ. ელენტს, გ. მაისურაძეს, გ. ტოგანაძეს, ლ. რამიშვილს, ლ. ქაშაკაშვილს ხშირად ნახავთ კლასგარეშე წრეებში ჩაბმულ VIII—X კლასების მოსწავლეებთან.

პრაქტიკანტმა სტუდენტებმა მონაწილეობა მიიღეს პიონერული რაზმეულის შეკრებაში, რომელიც მიეძღვნა 8 მარტის დღესასწაულს. მათივე დახმარებით V კლასში გამოშვებულ იქნა სპეციალური ნომერი კედლის გაზეთისა — „პიონერის ხმა".

პრაქტიკანტ გივი ნებიერიძის ინიციატივით მეშვიდეკლასელი პიონერები ექსკურსიაზე იყვნენ ვ. ი. ლენინის მუზეუმში, დაათვალიერეს ქალაქის ისტორიული და ღირსშესანიშნავი ადგილები.

15 თებერვლამდე სტუდენტებს უტარდებოდათ პასიური პრაქტიკა, შემდეგ კი — აქტიური. აქ მათ ხელმძღვანელობას უწევდნენ მეთოდისტები, ქართულ ენაში — დოც. მარიამ თალაკვაძე და ლიტერატურაში — დოც. გრ. კიკნაძე.

სტუდენტმა ნინო ელენტმა პირველმა გადასცა მე-9 კლასში გაკვეთილი თემაზე: „ოთარაანთ ქვრივი" და პირველი ფრიადი დაიმსახურა. კარგზე იქნა შეფასებული მეათე კლასში ლალი ქაშაკაშვილის მიერ გადაცემული გაკვეთილი თემაზე: ლ. ქიაჩელის „გვადი ბიგვა". ასევე კარგი მომზადება გამოავლინა აზა კაჭარავამ, რომელმაც ქართულ ლიტერატურაში საცდელი გაკვეთილი მეცხლე კლასში გადასცა.

— სტუდენტმა პრაქტიკანტებმა, — ამბობს სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგე ს. კაშია, — სასკოლო საქმიანობისადმი დიდი ინტერესი გამოამჟღავნეს. მოსაწონია, რომ სტუდენტთა უმეტესობა გაკვეთილებს სათანადო დონეზე ატარებს, ამასთან, აქტიურად მონაწილეობს სკოლის სასწავლო-სააღმზრდელო საქმიანობაში.

ვუსურვოთ მათ წარმატება — შეიყვარონ მჩქეფარე და კეთილშობილური პროფესია მასწავლებლისა, კომუნიზმის გაშლილი მშენებლობის ნათელ გზაზე მომავალი თაობის აღსაზრდელად.

იოსებ ჩილაშვილი

პრაქტიკა სკოლაში

„არაფრად არ ღირს არც ისეთი სკოლა, არც ისეთი უნივერსიტეტი, თუ ის არ იძლევა პრაქტიკულ ცოდნას..."

„ჩვენ არ ვიწამებდით სწავლას, აღზრდასა და განათლებას, თუ ის მხოლოდ სკოლაში იქნებოდა ჩაკეტილი და მოწყვეტილი მჩქეფარე ცხოვრებას."

ვ. ი. ლენინი

პირველი ნაბიჯი

8 თებერვალი ჩვეულებრივი დღე იყო. ჩვენთვის კი, დასავლეთ ევროპის ენებისა და ლიტერატურის ფაკულტეტის IV კურსის სტუდენტებისათვის — არაჩვეულებრივი. ეს იმიტომ, რომ ამ დღეს დაგვეწყო პედაგოგიური პრაქტიკა და ერთგვარი შიშის გრძნობაც განვიცადეთ....

პირადად ჩემს აღელვებას საზღვარი არ ჰქონდა. პირველი გაკვეთილი X კლასში უნდა ჩამეტარებინა.

დადგა დანიშნული დღეც. ზარი დაირეკა. გავემართეთ საკლასო ოთახისაკენ. მეთოდისტმა ე. სირაძემ და პრაქტიკანტებმა ადგილები დაიკავეს და მეც შევალე საკლასო ოთახის კარები ჟურნალით ხელში, როგორც პედაგოგმა. ვიდრე სიის ამოკითხვას შევუდგებოდი, მოწაფეობის მოგონებები ელვის სისწრაფით იცვლებოდნენ ჩემს თვალწინ. სულგანაბული მოსწავლეები გაბრწყინებული თვალებით შემომცქეროდნენ და მეც ამ „ბრწყინვალე" ზღვაში შეშკრთალი ბავშვივით დავცურავდი...

ყველაფერი, რასაც მეთოდისტი გვასწავლიდა და გვინერგავდა, ერთბაშად გამახსენდა.

ვღელავდი...

ჩემი მღელვარება, თითქოსდა, მოსწავლეებსაც გადაედოთ. ვგრძნობდი, რომ ასე არ უნდა დაწყებულიყო პრაქტიკის პირველი გაკვეთილი. მეთოდისტის ლმობიერმა თვალებმა მეტი გამბედაობა შემმატეს და... მეტი სიმტკიცით დავიწყე გაკვეთილი.

საშინაო დავალება შევამოწმე. მოსწავლეებიც გამოვიძახე და პირველად ჩემ სიცოცხლეში ხუთიანი დავუწერე წარჩინებულს.

გაკვეთილი, თითქოსდა, ნორმალურად მიმდინარეობდა, აღელვებაც სადღაც გაქრა. ჩემსა და მოსწავლეებს შორის უშუალო მეგობრული დამოკიდებულება დამყარდა.

ოთხიანი, — ასე შეაფასა ჩემი პირველი გაკვეთილი მეთოდისტმა და როცა კრიტიკული თვალი გადავავლე ჩემს მიერ ჩატარებულ გაკვეთილს, მეთოდისტის ობიექტურობაში დარწმუნებულმა შევუდექი მომავალი გაკვეთილისათვის სამზადისს. ცხადია, მხედველობაში მქონდა უკვე ჩემს მიერ დაშვებული შეცდომები.

მეთოდისტისა და საგნის მასწავლებლის თ. ელენტის შენიშვნებმა და გულმოდგინე სწავლებამ დიდი ნაყოფი გამოიღო: ოთხიანის გვერდით შემდეგში მიღებულმა ხუთიანებმა კმაყოფილება მაგრძნობინა.

ნაყოფიერი აღმოჩნდა ჩვენი მუშაობა ჩამორჩენილ მოსწავლეებთან. ჩვენ მთელი ენერგიითა და მონდომებით ვმეცადინეობდით მათ, რამაც სასურველი შედეგი გამოიღო. საგნის მასწავლებელმა თ. ელენტმა, მეტად გულისხმიერმა და კეთილმა ადამიანმა, პრაქტიკის უკანასკნელ დღეს მადლობა გადაგვიხადა და აღნიშნა იმ მოსწავლეთა აკადემიური გამოსწორება, რომლებსაც პრაქტიკანტები ამეცადინებდნენ.

სკოლის გერმანული ენის მასწავლებელმაც ბევრი რამ გააკეთა იმისათვის, რომ პრაქტიკანტებს თავისუფლად გვეგრძნო თავი გაკვეთილებზე.

ძლიერ კმაყოფილი ვარ პედაგოგიური პრაქტიკით. ერთხელ კიდევ დავრწმუნდი, რომ პედაგოგობა ესოდენ საყვარელი პროფესია ყოფილა.

სესილი გუაძე,

დასავლეთ ევროპის ენებისა და ლიტერატურის ფაკულტეტის IV კურსის სტუდენტი.

რამდენი პოლუსია დედამიწაზე?

მკითხველთა მეტი ნაწილი ამ კითხვაზე, ალბათ, უპასუხებს: ორი პოლუსიაო. ეს არაა სწორი, პოლუსი ბევრია და ამასთან, სხვადასხვა.

თვით სიტყვა **პოლუსი** დედამიწისა და ცის თაღის ღერძის სინონიმია. პოლუსები პირველად ეწოდებოდა დედამიწის ზედაპირის იმ წერტილებს, რომლებიც საკუთარი ღერძის გარშემო დედამიწის დღეღამური ბრუნვის დროს უცვლელი (ადგილზე) რჩება. ესენია **გეოგრაფიული — ჩრდილო და სამხრეთ** პოლუსები, რომლებშიც გაივლის დედამიწის წარმოსახვითი ღერძი.

ჩ რ დ ი ლ ო პ ო ლ უ ს ი აღმოაჩინა რობერტ პირიმ 1909 წლის 6 აპრილს, ს ა მ ხ რ ე თ პ ო ლ უ ს ი კი რუალ ამუნდსენმა, 1911 წლის 14 დეკემბერს.

სიცივის პოლუსად ითვლებოდა ერთხანს ქ. ვ ე რ ხ ო ი ა ნ ს კ ი ს მიდამოები (მინუს 67,8°), მერე დაბა ო ი მ ი ა კ ო ნ ი (მინუს 70°), მაგრამ საბჭოთა ანტარქტიკული ექსპედიციის წევრებმა ყინულოვანი კონტინენტის სიღრმეში, სადგურ „ვ ო ს ტ ო კ თ ა ნ", 1958 წლის 25 აგვისტოს აღნიშნეს ყველაზე დაბალი ტემპერატურა დედამიწაზე — მინუს 87,4°.

სიცივის ხანგრძლივობის პოლუსად მიჩნეულია გ რ ე ნ ლ ა ნ დ ი, სადაც საშუალო წლიური ტემპერატურა მინუს 35—40 გრადუსია და გრძელდება არა ნაკლებ 4—4,5 თვისა.

არსებობს **ზღვის სიცივის პოლუსი** — შ ა ნ ტ ა რ ი ს ა რ ქ ი პ ე ლ ა გ თ ა ნ (ოხოტის ზღვა), სადაც წყლის ყველაზე დაბალი ტემპერატურაა მთელი წლის განმავლობაში.

მაგნიტური პოლუსი სამია: ერთი აღმოაჩინა 1831 წელს ჯემს კლარკ როსმა ბ უ ტ ს ი ს ნ ა ხ ე ვ ა რ კ უ ნ ძ უ ლ ზ ე (კანადა), რუალ ამუნდსენის მიხედვით მისი კოორდინატებია ჩრდილო განედის 70° 30′ და დასავლეთის სიგრძედის 95° 30′. საბჭოთა მეცნიერის, ბ. ვეინბერგის აზრით, ა რ ქ ტ ი კ ა შ ი არსებობს მეორე მაგნიტური (ჩრდილო) პოლუსი — ჩრდილო განედის 86° და აღმოსავლეთ სიგრძედის 182°-ზე.

სამხრეთ მაგნიტური პოლუსი აღმოაჩინეს 1908 წელს დევიდმა და მაუსონმა, ზღვის დონიდან 2213 მეტრის სიმაღლეზე; იგი მდებარეობს ანტარქტიკაში, ს ა მ ხ რ ე თ ვ ი ქ ტ ო რ ი ს მიწაზე — სამხრეთ განედის 72° 4′-სა და აღმოსავლეთ სიგრძედის 156° 25′-ს შორის.

სითბოს (სიცხის) პოლუსები რამდენიმეა. ყველაზე ცხელ ადგილად ითვლება ს ი კ ვ დ ი ლ ი ს ვ ე ლ ი კალიფორნიაში, სადაც ივლისის საშუალო თვიური ტემპერატურა 40 გრადუსამდე აღწევს.

სიცხის ხანგრძლიობის პოლუსია ერიტრეის სანაპიროზე დ ა ხ ლ ა კ ი ს ა რ ქ ი პ ე ლ ა გ ი (მეწამული ზღვა), სადაც მაღალი ტემპერატურა 7-8 თვეს გრძელდება.

სიცხის ერთ-ერთი პოლუსია ქ. თერმეზი (უზბეკეთის სსრ), სადაც მაქსიმალური ტემპერატურა ჩრდილში 59°-ს აღწევს.

ქარის პოლუსად ითვლება გ რ ე ნ ლ ა ნ დ ი ს ფ ა რ ი, სადაც წელიწადში 320—325 დღე ქარი ქრის.

მიუწვდომლობის პოლუსი ეწოდება პოლარული არეების შეუსწავლელ ოლქებს. არქტიკის საბჭოთა სექტორში უკვე მიუწვდომლობის პოლუსი აღარაა.

წვიმის პოლუსი ეწოდება ასამის (ინდოეთი) პროვინციაში მდებარე დაბა ჩ ე რ ა პ უ ნ ჯ ს ა და მის ახლო მდებარე რაიონებს, რომლებიც მსოფლიოში ყველაზე წვიმიან ადგილად ითვლება. აქ ნალექების წლიური რაოდენობა 11—11,5 მეტრს აღწევს, მაქსიმუმი კი — 12 665 მმ-ს.

აი, რამდენი პოლუსი ყოფილა დედამიწაზე.

დოც. **გრ. ზარდალიშვილი**

დღეები სკოლაში

4 მარტის დღე არაფრით არ განსხვავდებოდა დანარჩენი სასკოლო დღეებისაგან.

როგორც ყოველთვის, ეს დღეც გაკვეთილებით დაიწყო. 6 ³ კლასში ბავშვები აქტიურობდნენ, აქტიური იყვნენ რუსული ენისადმი.

ბავშვებს მათ პირობითად ვუწოდებთ, რადგან ჩვენ მაღალქუსლიანი ფეხსაცმლებიც კი გვჭირდებოდა, რომ მათთვის ქვემოდან არ ვეცქირა.

გაკვეთილის შემდეგ ჩვენ ვმსჯელობთ: ბევრი რამაა საინტერესო სკოლაში, განსაკუთრებით, თუ კარგად იცნობ მოსწავლეებს. აი, პრაქტიკანტები — ბალათურია, ჩერქეზოვა და მამედოვა შთაბეჭდილებებს უზიარებენ ერთმანეთს.

— რა გააკეთა ჩემმა მარცვალაძემ! იგი ცარცის საწმენდ ჩვარს ურტყამდა ნანობაშვილს. ნანობაშვილი კი ჩემკენ მორბოდა და ყვიროდა: ოლიკო, მიშველე!

— ეს კიდევ არაფერი, აი, ბუხრაძესთან ერთი ადგა და დაიწყო: „ონეგინის მამა პატიოსანი მუშა იყოო".

შთაბეჭდილებათა გაზიარების შემდეგ იწყება გაკვეთილის განხილვა.

პრაქტიკანტები შთაბეჭდილებას უზიარებენ ერთმანეთს

— თქვენ ყოველთვის არ უსწორებდით მახვილს... ტონი იყო ცოცხალი, მაგრამ ძალიან სწრაფი, კარგად მოაწყვეთ ახალი მასალის განმტკიცება, ამაში ცხრილიც დაგეხმარათ, გაკვეთილი მისაწვდომი იყო მოსწავლეებისათვის.

— ფრიადი, — ასე აფასებს მეთოდისტი მ. ს. ბაისაგულოვა ჩერქეზოვას მიერ ჩატარებულ გაკვეთილს.

ასეთი რბილი შენიშვნები ჩვეულებრივ პრაქტიკის ბოლო დღეებში კეთდება, პირველ დღეებში კი შედარებით მეტი იყო შენიშვნები და ამიტომ „დამაკმაყოფილებელიც" მეტი იწერებოდა.

ჩვენ ვიზრდებით!...

ჩვენ, პრაქტიკანტებმა, საერთო ენა უნდა გამოვნახოთ მოსწავლეებთან და ამას შესვენებებზე ვახერხებთ.

პირველი ცვლის მეცადინეობის დამთავრების შემდეგ და სხვა თავისუფალ დროს ჩვენ ვისვენებთ და ვეუფლებით პიონერთა ოთახს.

პიონერთა ოთახის დაუფლება, მისი შესწავლა უკვე ორი თვეა გრძელდება, რაც მეტწილად საჭადრაკო ტურნირების მოწყობასა და პიონერული საყვირის მომარჯვებაში მდგომარეობს.

— ისე როგორც პიონერულ ოთახს, ჩვენ ყოველდღიურად ვსტუმრობთ და — „ვსწავლობთ" ბუფეტსაც. ეს „შესწავლა" ერთი უსასიამოვნესი მომენტთაგანია ჩვენს სასკოლო ცხოვრებაში.

...ირეკება ზარი, რომელიც გვაცნობს მეორე ცვლის მეორე გაკვეთილის დამთავრებას და ჩვენ, თითქოს ტვირთი მოგვხსნესო, სიამოვნებით ვტოვებთ ესოდენ სტუმართმოყვარე კედლებს.

პრაქტიკანტი „ეუფლება" პიონერულ საყვირს.

— თქვენ ან უმადურები ყოფილხართ ანდა ხუმრობთ, გაიფიქრებს მკითხველი.

— არაფერი ამის მსგავსი. ჩვენ მხოლოდ დავილალეთ.

ოლღა მამედოვა

ჩვენი კალენდარი

ალოიზ ირასეკი

(1851—1930)

12 მარტს ოცდაათი წელი შესრულდა ჩეხური ლიტერატურის კლასიკოსის ალოიზ ირასეკის გარდაცვალებიდან. **ალოიზ ირასეკი** ეკუთვნის იმ მწერალთა რიცხვს, რომელთა სახელიც შორს გასცდა მათი ქვეყნის საზღვრებს. ირასეკმა ჩეხურ ლიტერატურაში შექმნა სრულიად ახალი ტიპის ისტორიული ნაწარმოებები. მან შეძლო ჩეხი ხალხის გამათავისუფლებელი ბრძოლის ასახვა თავის რომანებსა და მოთხრობებში. მწერალი უმთავრესად ეხება გარდამტეხ მომენტებს ჩეხის ისტორიიდან.

ირასეკმა აგრეთვე დაამუშავა თქმულებები და ლეგენდები ჩეხური ფოლკლორისა და შეკრიბა ისინი წიგნში — „ძველი თქმულებანი ჩეხი ხალხისა" (1894 წ.). თუმცა მრავალი ამ თქმულებათაგანი მოგვითხრობს ხალხის მძიმე და დუხჭირ ცხოვრებაზე, მაგრამ მათში მაინც გამოსჭვივის ურყევი რწმენა უკეთესი მომავლისა. მომავლის თემა მჭიდროდაა დაკავშირებული მშვიდობისა და შრომის თემებთან.

ორი სამტომიანი ეპოპეა — „დინებათა შორის" და „ძმობა" — გვიხატავენ მეთხუთმეტე საუკუნის პირველი ნახევრის ეპოქას — ჰუსისტური მოძრაობის ეპოქას. ირასეკი პოულობს ორიგინალურსა და სადა სალებავებს. მის მიერ დახატული ისტორიული პიროვნებები ევლინებიან მკითხველს, როგორც ცოცხალი ადამიანები.

რამდენიმე ნაწარმოები უძღვნა ირასეკმა მე-17 და მე-18 საუკუნეების ჩეხიას. მათ შორის აღსანიშნავია რევოლუციური სულით გაჟღენთილი წიგნი — „პსოგლაველები".

მე-18 საუკუნის მიწურულს დაიწყო ჩეხური ნაციონალური კულტურის აღორძინება. ამ პერიოდმაც სათანადო ასახვა პოვა ირასეკის შემოქმედებაში („ჩვენთან", „კლდეების მკვიდრნი" და სხვა).

მწერალი არ სჯერდებოდა მხოლოდ ისტორიულ თემატიკას. ზოგიერთი მისი ნაწარმოები ეხებოდა თანამედროვე საზოგადოებას (მაგ., „კუნძულზე".).

ალოიზ ირასეკის სახელი ძვირფასია ყოველი ჩეხისათვის. „მისი ნაწარმოებები იძლევიან ჩეხი ერის ისტორიის სწორ გაგებას, აძლიერებენ მის ნაციონალურ თვითშეგნებას, განამტკიცებენ ოპტიმიზმს და რწმენას ხალხის შემოქმედებითი ძალებისადმი. ამიტომ ეჭვსგარეშეა, რომ ირასეკის შემოქმედებამ ამჟამად შეიძინა გაცილებით მეტი მნიშვნელობა, ვიდრე ოდესმე წინათ", — წერდა კლემენტ გოტვალდი.

მეგი ბარამიძე

მეხუთეკურსელი სტუდენტები ახლა გაცხოველებით მუშაობენ თავიანთ სადიპლომო შრომებზე. ბევრი მათგანი საამისოდ კაბინეტ-ლაბორატორიებში აყენებს ცდებს, ამუშავებს ცალკეულ მასალებს.

სურათებზე: (ზემოთ) გეოგრაფია-გეოლოგიის ფაკ. დიპლომანტი ჩ. ბენიძე სადიპლომო შრომის მასალებზე მუშაობის დროს; (ქვემოთ) ბიოლოგიის ფაკ. დიპლომანტი ლ. ჩხატარაშვილი პავლოვის კაბინეტში ატარებს ცდებს.

ფოტოები **ზ. რუსიასი, გ. გაგუნიასი**

ვიბრძოლოთ გაცდენების წინააღმდეგ

სტუდენტის დისციპლინის ერთ-ერთი მაჩვენებელი ლექცია-სემინარებზე მისი სისტემატური დასწრებაც არის.

ამ მხრივ ჩვენთან ყველაფერი წესრიგზე როდია, სხვა ფაკულტეტებს შორის, რომლებიც ამასწინათ ამ მიმართულებით გააკრიტიკეს გაზეთ „ახალგაზრდა სტალინელის" ფურცლებზე, დასახელებული იყო აღმოსავლეთმცოდნეობის ფაკულტეტიც.

გაცდენების წინააღმდეგ ბრძოლის ერთი ყველაზე საგულისხმო საშუალება არის გამცდენთა ზუსტი აღრიცხვა. ჯგუფხელები, როგორც ეს მათ კარგად მოეხსენებათ, ვალდებული არიან ზუსტად შეასრულონ თავიანთი მოვალეობა. თუმცა მარტო ჯგუფხელებზე დანდობა, როგორც ირკვევა, ვერ იძლევა საჭირო შედეგს.

ამასთან დაკავშირებით, აღმოსავლეთმცოდნეობის ფაკულტეტზე შემოღებულია ჯგუფხელების ყოველკვირეული ანგარიშის მოსმენა. საანგარიშო დღედ ფაკულტეტზე დანიშნულია პარასკევი. დეკანი ამ დღეს თავს უყრის ყველა ჯგუფხელს, ისმენს მათს ანგარიშს და, უნდა ითქვას, რომ ამან უკვე შედეგიც გამოიღო.

მიუხედავად ამისა, ფაკულტეტზე საბოლოოდ მაინც არ არის აღმოფხვრილი გაცდენები და ამიტომ შემთხვევითი არ იყო ის საყვედურიც, რომელიც გამოითქვა კიდევ აღმოსავლეთმცოდნეობის ფაკულტეტის მიმართ.

დღესაც გვაქვს არაერთი შემთხვევა იმისა, რომ სტუდენტები უმიზეზოდ აცდენენ ლექცია-სემინარებს. მაგალითისათვის შეიძლება დავასახელოთ რამდენიმე მათგანი, ვისაც ყველაზე მეტი გაცდენა აქვს მიმდინარე სემესტრის განმავლობაში, ესენი არიან: ც. პატარქალიშვილი თ. ქიტიაშვილი, გ. მიხანაშვილი, ნ. შეილდაძე, ტაბატაძე, ჩინჩილაძე, უგრეხელიძე და სხვები.

ამ სტუდენტების საკითხი სპეციალური მსჯელობის საგანიც კი გახდა ფაკულტეტის ორგანიზაციებისათვის. ამ საკითხზე სპეციალურად გაიმართა მსჯელობა ფაკულტეტის ამასწინანდელ ღია პარტიულ კრებაზე.

ფაკულტეტის დეკანატი, პარტიული, პროფკავშირული და კომკავშირული ორგანიზაციები კიდევ უფრო გააძლიერებენ ბრძოლას გამცდენი სტუდენტების წინააღმდეგ და ყოველ ღონეს იხმარენ არასაპატიო მიზეზით გაცდენების აღმოსაფხვრელად.

ნ. ჯანაშია,
აღმოსავლეთმცოდნეობის ფაკულტეტის დეკანის მოადგილე, ფილოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატი.

ეს არ ეპატიება ჯგუფხელს

ლექცია-სემინარებზე სტუდენტთა სისტემატური დასწრება ბევრადაა დამოკიდებული ჯგუფხელის მუშაობაზე, თუ როგორი პასუხისმგებლობით ეკიდება იგი მასზე დაკისრებულ მოვალეობას. განსაკუთრებით ახლა, ისე როგორც არასდროს, ჯგუფხელების წინაშე დგას მეტად დიდი ამოცანა, ყოველნაირად იბრძოლონ სტუდენტების მიერ ლექციების გაცდენის სრული ლიკვიდაციისათვის. მაგრამ, სამწუხაროდ, ყველა ჯგუფხელი მთელი პასუხისმგებლობით როდი ეკიდება ამ მოვალეობის შესრულებას. უფრო მეტიც, ზოგიერთი მათგანი, ნაცვლად იმისა, რომ უზრუნველყოს სტუდენტთა სისტემატური დასწრება ლექციებზე, თვითონ ქმნის გაცდენებისათვის ხელსაყრელ პირობებს. ისტორიის ფაკულტეტის III კურსის საქართველოს ისტორიის ჯგუფის ჯგუფხელი ლ. მირიანაშვილი ასეთი უპასუხისმგებლობის ნიმუშს იძლევა. იგი თავსაც არ იწუხებს გაცდენების აღმოფხვრისათვის, ინერტიულ დამოკიდებულებას იჩენს ლექციების გამცდენი ამხანაგებისადმი და, ცხადია, ასეთ პირობებში ჯგუფში სტუდენტებიც აღარ გრძნობენ პასუხისმგებლობას ლექციებზე დასწრებისადმი.

ლ. მირიანაშვილის ასეთი ცუდი მუშაობის საკითხი განიხილა კურსის პარტიულმა ჯგუფმა და მიუთითა მას, რომ სერიოზულად მოეკიდა ხელი მუშაობისათვის, მაგრამ იგი კვლავ ჩვეულებისამებრ განაგრძობს: მხოლოდ მაშინ აწარმოებს აღრიცხვას, როცა ფაკულტეტის დეკანატის ან პარტიული ორგანიზაციის წარმომადგენელი შედის აუდიტორიაში სტუდენტთა დასწრების მდგომარეობის შესამოწმებლად. როცა მას ეკითხებიან, თუ რატომაა ასეთი მასობრივი გაცდენები, იგი ცდილობს ყველაფერი სტუდენტთა ავადმყოფობით ახსნას, თუმცა მართლა როდი ავადმყოფობს ყველა გამცდენი.

ასეთი საქციელი ყოვლად შეუფერებელია ჯგუფხელისათვის, კომკავშირელისათვის.

დ. ბერიძე,
გაზ. „ახალგაზრდა სტალინელის" საკუთარი კორესპონდენტი.

ბოლნისის თუ დმანისის რაიონში?

სახელი ბოლნისი ყველა ქართველისათვის კარგადაა ცნობილი. საშუალო სკოლის ქართული ლიტერატურის სახელმძღვანელოშიც კია ჩაწერილი, რომ ჩვენამდე მოღწეული I ქართული წარწერა ბოლნისის სიონის ეკლესიას შემოუნახავს.

ეს რაიონი მეორე მხრითაცაა საყურადღებო და საყვარელი: აქ დაიბადა და თავისი ბავშვობის წლები გაატარა სულხან-საბა ორბელიანმა.

მაგრამ, რატომღაც ლიტერატურათმცოდნეობაში ტრადიციად დამკვიდრდა და ყველა ასე წერს დაახლოებით, რომ დაიბადა სულხან-საბა ორბელიანი სოფ. ტანძიაში, დმანისის მახლობლად.

რა თქმა უნდა, სწორია ეს მინიშნება, მაგრამ, თუ საქმე მახლობლობაზე მიდგება, მაშინ რატომ არ შეიძლება ასე დაიწეროს: „დაიბადა სოფ. ტანძიაში, ბოლნისის მახლობლად". ასე უფრო სწორი იქნება, რადგან ეს სოფელი ბოლნისთან მახლობლადაც მდებარეობს და ამ რაიონშიც შედის.

ჩვენ გულისწყრომას გულშივე ჩავიკლავდით და ხმას არ ამოვიღებდით, რომ გაუგებრობა უფრო შორს არ წასულიყო და ერთსა და იმავე კრებულში ერთი-მეორის საწინააღმდეგო ცნობები არ ყოფილიყო მოცემული („სულხან-საბა ორბელიანი", თბილისი 1959 წელი).

ძალიან კარგი იქნება, თუ აწ მაინც სწორად დაიწერება და სოფ. ტანძია ბოლნისის რაიონში „ჩაირიცხება".

ბოლნისელები ამაყობენ მათი დიდი თანამემამულით. წელს ბოლნისის რაიონმა, როგორც გულუხვმა მასპინძელმა, დიდი ზეიმით აღნიშნა მისი საყვარელი შვილის, სულხან-საბა ორბელიანის დაბადების 300 წლისთავი. ბოლნისის ერთ-ერთ უდიდეს სკოლას საბას სახელი ჰქვია, მისსავე სახელს ატარებს რაიონული ცენტრის მთავარი მოედანი და მოედნის კუთხეში აღმართული ლამაზი შენობა სახალხო თეატრისა.

დავუბრუნოთ დიდი მწერალი მის რაიონს მეცნიერულ ლიტერატურაში.

ვლადიმერ მინაშვილი,
ფილოლოგიის ფაკულტეტის II კურსის სტუდენტი.

მესამე ადგილზე

დამთავრდა თბილისის საქალაქო ქალთა სპარტაკიადა, რომელიც ქალთა საერთაშორისო დღის, 8 მარტის დღესასწაულის 50 წლისთავს მიეძღვნა.

სპარტაკიადში პირველ ჯგუფში მონაწილე 9 უმაღლესი სასწავლებლის სპორტულ კოლექტივებს შორის ჩვენი უნივერსიტეტის სპორტსმენებმა კარგად აიღეს სტარტი: ტანმოვარჯიშეებმა გაინაღდეს სპარტაკიადის ჩემპიონობა, ხოლო ფრენბურთელებმა, მძლეოსნებმა, კალათბურთელებმა, მოფარიკავეებმა, მხატვრულმა ტანმოვარჯიშეებმა და მოჭადრაკეებმა II საპრიზო ადგილები დაიკავეს. სროლაში, მაგიდის ჩოგბურთში და ველოსპორტში — III ადგილები ხოლო ჩოგბურთში, — V ადგილი.

აღსანიშნავია, რომ უკანასკნელ ორ სახეში (ჩოგბურთი, ველოსპორტი) შეჯიბრების ჩატარების წინ ჩვენი სპორტული კოლექტივი საერთო პირველ ადგილზე მიდიოდა და უკან ჰყავდა მოტოვებული თავისი უახლოესი მეტოქეები, მაგრამ ველოსპორტში და განსაკუთრებით ჩოგბურთში წარუმატებლობამ მთლიანად უნივერსიტეტის სპორტული კოლექტივი III ადგილზე გადაიყვანა.

სურათებზე: (ზემოთ) — ლუდმილა იევლევა, რომელმაც სპარტაკიადაზე სიგრძეზე ხტომაში შედეგით — 5 მ. და 68 სმ პირველი ადგილი დაიკავა. (ქვემოთ) — ბირთვის კვრაში გამარჯვებული მარინა დიაჩკოვა.

რედაქტორი **ირ. ვეშაპიძე**

რედაქციის მისამართი: ქ. თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზირი, № 1. ტელეფონი 2-38-34.

ი. ბ. სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობის სტამბა, ი. ჭავჭავაძის გამზირი, № 1. ტირაჟი 2 000 უე 00542